Stockholms stad

PM Rotel IV (Dnr KS 2026/831)

Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34)

Remiss från Justitiedepartementet
Remisstid den 29 oktober 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med Stockholms stads yttrande, bilaga 1 till promemorian.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34) till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredningen föreslår lagändringar och åtgärder för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i nära relationer. Sverige bedöms i stort redan uppfylla kraven, men vissa kompletteringar föreslås. Dessa inkluderar skärpta straffbestämmelser, bland annat ett utvidgat straffansvar för könsstympning, kriminalisering av spridning av manipulerat intimt material samt ett nytt brott; olaga övervakning. Utredningen föreslår även stärkt skydd och stöd till brottsoffer, bättre samordning i det förebyggande arbetet och förbättrad statistik.

Lagändringarna föreslås träda i kraft 14 juni 2027.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

På grund av kort remisstid har socialförvaltningen svarat med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret är sammantaget positiv till utredningens förslag och bedömer att det kan bidra till att effektivt förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer, men anser samtidigt att utredningens analys av konsekvenserna för kommunerna är otillräcklig.

Socialförvaltningen tillstyrker utredningen i sin helhet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det är positivt att EU tar ett samlat grepp för att bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Att Sverige redan i stor utsträckning uppfyller direktivets krav visar att vi har en ledande position i detta arbete. När denna lagstiftning nu blir en gemensam grund för hela unionen är det viktigt att Sverige fortsätter ligga i framkant, för problematiken är fortsatt omfattande även här.

Utredningen pekar samtidigt på områden där Sverige ännu inte når upp till direktivets nivå och föreslår åtgärder för att stärka skyddet och skärpa lagstiftningen. Dessa förslag är välmotiverade. Det är också mycket positivt att utredningen kompletterar EU-kraven med förslag om lagstiftning mot grov olaga förföljelse.

Som alltid när ny lagstiftning innebär förändrade arbetssätt och ökad samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner är det avgörande att kunskapsstöd tas fram i god tid. Utredningen analyserar dock inte konsekvenserna för kommunernas arbete, vilket riskerar att fördröja implementeringen även om lagstiftningen i sig är väl avvägd.

I övrigt hänvisas till Stockholms stads yttrande.

Stockholm den 7 oktober 2026

Alexander Ojanne

Bilagor

1. Stockholms stads yttrande, dnr KS 2026/831-5.1
2. Remiss - Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34) volym 1, dnr KS 2026/831-1.1
3. Remiss - Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34) volym 2, dnr KS 2026/831-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarrådet Gulan Avci (L) enligt följande.

Liberalerna välkomnar utredningens förslag och ställer sig bakom stadens yttrande. SOU 2026:34 föreslår ett stärkt skydd mot digitala övergrepp, bland annat spridning av manipulerade intima bilder och olaga övervakning, samt ett nytt brott för grov olaga förföljelse. Förslagen omfattar också möjligheter att få skadligt nätinnehåll

borttaget och ett stärkt skydd för barn och andra närstående. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 14 juni 2027.

Stockholm bör redan nu förbereda berörda verksamheter och utveckla det arbete som kan bedrivas inom befintlig lagstiftning. Digitala övergrepp kan pågå dygnet runt och följa den utsatta även efter att hon lämnat en våldsam relation. Socialtjänsten, skolan och elevhälsan behöver kunskap för att upptäcka digital övervakning, hot och trakasserier och kunna erbjuda rätt stöd. Den som söker hjälp hos staden ska också få vägledning om hur kränkande material kan anmälas och vilka möjligheter som finns att få det borttaget.

Arbetet måste uttryckligen omfatta hedersrelaterat våld och förtryck. Digital övervakning kan användas av familjemedlemmar och släktingar för att kontrollera flickors och kvinnors kontakter, rörelsefrihet och livsval. När kontrollen utövas av flera personer behöver stadens verksamheter kunna förstå den samlade hotbilden och anpassa stödet och skyddet därefter. Barn som bevittnar övervakning och kontroll i familjen måste också uppmärksammas.

Staden bör utveckla samverkan med polisen kring förföljelse, överträdelser av kontaktförbud och skyddsbehov hos barn och andra närstående. Digitalt våld behöver ingå i stadens lokala kartläggning av brottslighet och i det förebyggande arbetet. Arbetet med unga som själva utsätter andra för digitala övergrepp behöver också utvecklas i samverkan mellan socialtjänst och skola.

Stadens yttrande pekar med rätta på behovet av nationellt kunskapsstöd och en bättre analys av kommunernas kostnader. Stockholm bör samtidigt kartlägga sina egna behov av utbildning, rutiner och resurser. När den nya lagstiftningen träder i kraft ska staden vara redo att utan dröjsmål omsätta det stärkta rättsliga skyddet i konkret hjälp till utsatta.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Gulan Avci (L) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34) till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i nära relationer är den första lagstiftningen på EU-nivå på området. Utredningens uppdrag har varit att analysera direktivet, bedöma om och i så fall vilka åtgärder som krävs för att genomföra direktivet, samt lämna nödvändiga författningsförslag.

Syftet med direktivet är att fastställa en heltäckande ram för att effektivt förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer i hela unionen. Det sker genom att åtgärder skärps eller införs avseende fastställande av brottsrekvisit och påföljder, skydd för brottsoffer och tillgång till rättslig prövning, stöd till brottsoffer, förbättrad datainsamling, förebyggande arbete, samordning och samarbete. De nya reglerna trädde i kraft i juni 2024 och medlemsstaterna har tre år på sig att genomföra dem.

Utredningen har också haft tilläggsdirektiv där uppdraget har varit att analysera och ta ställning till om det bör införas ett nytt brott, grov olaga förföljelse, och lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningen har bedömt att Sverige i stor utsträckning lever upp till de krav som ställs i direktivet. I de delar utredningen ansett att Sverige inte uppfyller något av direktivets krav har förslag till författningsändringar eller andra åtgärder för att åstadkomma ett genomförande lagts fram. När utredningens förslag går utöver vad som bedöms motsvara direktivets miniminivå har detta motiverats särskilt. Förslagen innebär sammantaget en förstärkt straffrättslig lagstiftning på området, stärkta mekanismer för tillhandahållandet av skydd och stöd för brottsoffer samt nya förebyggande åtgärder.

Utredningen föreslår bland annat att fyra helt nya brott ska införas för att genomföra direktivet: olaga övervakning, nättrakasserier, olaga identitetsexponering och könsbaserat näthat. Utredningen har också utifrån tilläggsdirektivet bedömt att grov olaga förföljelse bör införas.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 14 juni 2027.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

På grund av kort remisstid har socialförvaltningen svarat med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter

Stadsledningskontoret är sammantaget positiv till utredningens förslag och bedömer att de kan bidra till att effektivt förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Stadsledningskontoret anser samtidigt att utredningens analys av konsekvenserna för kommunerna är otillräcklig.

Ställningstaganden
Stadsledningskontoret har tagit del av Justitiedepartementets remiss och svarar utifrån ett kommunalt perspektiv. I Stockholms stad berörs främst socialtjänsten, men förslagen kan även få betydelse för skolan, elevhälsan och stadens brottsförebyggande arbete.

Stadsledningskontoret tillstyrker utredningens förslag i de delar som bedöms beröra Stockholms stad. Det gäller de nya brotten, att olaga övervakning ska kunna ingå i barnfridsbrott, att närstående till en målsägande med skyddsbehov ska förutsättas ha motsvarande behov, att polisen ska underrätta skyddspersonen när ett kontaktförbud överträds samt möjligheten att få nätbrottsinnehåll borttaget. I övriga delar avstår stadsledningskontoret från att yttra sig.

Stadsledningskontoret bedömer att genomförandet bör åtföljas av kunskapsstöd till kommunala verksamheter. Det bör säkerställas att Socialstyrelsens kunskapsstöd till socialtjänsten uppdateras med anledning av de nya och utvidgade brotten och finns tillgängligt i god tid före ikraftträdandet.

Nedan lämnas synpunkter på betänkandets konsekvensanalys. Stadsledningskontorets huvudsakliga synpunkt är att konsekvenserna för kommunerna inte har analyserats.

15.4 Ekonomiska konsekvenser
Utredningen redovisar en kostnadsanalys för berörda statliga myndigheter. Någon motsvarande analys för kommunerna redovisas inte, och utelämnandet motiveras inte. Stadsledningskontoret vill framhålla att även konsekvenser för kommunerna ska analyseras.

15.5 Konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet
Stadsledningskontoret delar bedömningen att förslagen kan få positiva effekter för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, men konstaterar att analysen utgår från de statliga aktörernas perspektiv. Enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska kommunen ta fram lägesbild över brottsligheten, besluta om åtgärdsplan och samordna arbetet. Flera av de nya brotten avser företeelser i digitala miljöer, där den lokala lägesbilden är beroende av uppgifter från Polismyndigheten och andra aktörer. Utredningen behandlar inte vad detta innebär för

kommunernas möjligheter att fullgöra sitt brottsförebyggande uppdrag, exempelvis i fråga om tillgång till statistik på lokal nivå och kunskap om förebyggande åtgärder.

15.6 Konsekvenser för arbetet med stöd och skydd av brottsoffer
Stadsledningskontoret instämmer i att straffbeläggande av gärningar som inte tidigare varit fullt ut straffbara kan medföra ett stärkt stöd och skydd till personer som utsätts för dessa brott.

Den föreslagna informationsskyldigheten om att få nätinnehåll avlägsnat regleras i förundersökningskungörelsen och läggs på Polismyndigheten. Den som vänder sig till socialtjänsten utan att ha haft kontakt med rättsväsendet kan därför inte förutsättas ha fått del av informationen. Socialtjänstens personal behöver därmed känna till förfarandet för att kunna vägleda enskilda vidare, vilket ovan nämnt kunskapsstöd kan bidra till att säkerställa.

Stadsledningskontoret vill framhålla att en väl fungerande samverkan mellan socialtjänst, rättsväsende och andra berörda aktörer är en avgörande förutsättning för att våldsutsatta ska få tillgång till stöd och skydd.

15.8 Konsekvenser för barn
Konsekvensanalysen behandlar barn som brottsoffer och som närstående. Barn och unga kan emellertid även komma att misstänkas för de nya brotten.

För den som misstänks för brott begånget före 18 års ålder ska åklagaren som huvudregel inhämta yttrande från socialnämnden innan beslut fattas i åtalsfrågan, med de undantag som anges i 11 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. De nya brotten kan därför påverka socialtjänstens arbete med unga lagöverträdare inom ramen för befintliga uppgifter. Detta perspektiv saknas i konsekvensanalysen och bör belysas i den fortsatta beredningen, liksom konsekvenserna för skolan och elevhälsan.

15.11 Övriga konsekvenser
Stadsledningskontoret delar bedömningen att förslagen inte får några särskilda konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

Utredningen prövar däremot bara frågan om självstyrelsen, inte vilka verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser förslagen får för kommunerna. Utredningen bedömer själv att förslagen ger tydligt positiva effekter för brottsoffers tillgång till stöd och räknar med att införandet av de nya brotten kan leda till att fler brott anmäls. Om fler utsatta identifieras och söker hjälp påverkar det efterfrågan på socialtjänstens befintliga insatser, vilket utredningen inte analyserar.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter

Socialförvaltningen välkomnar syftet med direktivet om att fastställa en heltäckande ram för att effektivt förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer inom EU.

Förvaltningen bedömer att utredningens förslag inte innebär nya lagstadgade skyldigheter för socialnämnden. Däremot kan förslagen få betydelse för socialtjänstens arbete, särskilt vad gäller samverkan med rättsväsendet, informationsinsatser till enskilda samt ökad kunskap om nya former av brottslighet. Förvaltningen betonar vikten av att de föreslagna förändringarna åtföljs av tydlig vägledning och stöd till berörda verksamheter.

Ur ett barn- och ungdomsperspektiv är många av utredningens förslag särskilt angelägna då barn och unga är en grupp som i hög utsträckning lever och interagerar i digitala miljöer och därför löper ökad risk att utsättas för digitala kränkningar, hot, nättrakasserier och spridning av intimt material. Ett stärkt rättsligt skydd kan bidra till tidigare upptäckt, bättre stöd och minskade långsiktiga konsekvenser för barns och ungas psykiska hälsa och utveckling.

Straffrättsliga bestämmelser

Kvinnlig könsstympning

Socialförvaltningen är positiv till ett utvidgat straffansvar för kvinnlig könsstympning och anser att personer med ansvar för ett barn som brister i sitt ansvar att skydda barnet från könsstympning ska kunna hållas straffrättsligt ansvariga. Förvaltningen ställer sig även bakom ett utökat straffrättsligt skydd mot oskuldsingrepp. Sammantaget bedöms förändringarna stärka skyddet för flickor och kvinnor och ligga i linje med socialtjänstens uppdrag att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt skydda barn från våld och övergrepp.

Olaga integritetsintrång

Socialförvaltningen välkomnar att straffansvaret utvidgas till att omfatta även manipulerat material, utöver autentiskt producerat material. Möjligheten att få brottsligt innehåll borttaget från internet är särskilt angelägen ur ett barnrättsperspektiv, eftersom den kan begränsa spridningen av integritetskränkande material och minska risken för fortsatt utsatthet. Samtidigt bör det uppmärksammas att risken för kränkningar kvarstår, eftersom regleringen endast omfattar allmän spridning. Även spridning inom slutna kretsar eller mellan enskilda kan innebära betydande integritetskränkningar och fortsatt skada för den som utsatts.

Olaga övervakning

Socialförvaltningen bedömer att den föreslagna regleringen kan få betydelse för socialtjänstens bedömningar av våldsutsatthet, riskbedömningar och samverkan med andra aktörer. Förvaltningen delar utredningens bedömning att bestämmelsen kompletterar den nya straffbestämmelsen om psykiskt våld, som trädde i kraft den 1 juli 2026. Tillsammans bedöms bestämmelserna ge ett mer heltäckande skydd för personer som utsätts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld, där digital kontroll och psykiskt våld ofta förekommer parallellt.

Skydd och stöd till brottsoffer
Socialförvaltningen ser positivt på de åtgärder som syftar till att stärka skyddet och stödet till personer som utsätts för våld, inklusive barn som upplever eller utsätts för våld. Förvaltningen vill samtidigt framhålla att en väl fungerande samverkan mellan socialtjänst, rättsväsende och andra berörda aktörer är en avgörande förutsättning för att våldsutsatta ska få tillgång till skydd och stöd.

Förebyggande åtgärder, samordning och statistik
Socialförvaltningen delar bedömningen att ett långsiktigt och kunskapsbaserat förebyggande arbete är en förutsättning för att motverka våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Förvaltningen vill särskilt lyfta fram betydelsen av samverkan mellan socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård samt rättsvårdande myndigheter för att tidigt upptäcka våldsutsatthet och erbjuda stöd.

Ställningstaganden
Socialförvaltningen tillstyrker utredningen i sin helhet. Ovan redovisar socialförvaltningen synpunkter på de förslag som bedöms ha särskild relevans för Stockholms stads socialtjänst.